

PAPER DETAILS

TITLE: KÜRESELLESMENİN DÜNYA FILM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FILM
ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EGİLİMLER

AUTHORS: Nalan GÖKDEMİR,Ramazan KURTOĞLU

PAGES: 27-56

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/319411>

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR*

Yrd. Doç. Dr. Ramazan KURTOĞLU**

*İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İktisat Yüksek Lisans
Öğrencisi

**Yrd. Doç. Dr.,İstanbul Aydın Üniversitesi, İ.İ.B.F.,Uluslararası Ticaret Bölüm Başkanı

ÖZET

Küreselleşme çağımızın en çok tartışılan olgulardan bir tanesidir. Ulusal kültürlerin, ekonomilerin ve sınırların bütünleştiği, hemen hemen her alanda yeni eğilimlerin güç kazandığı günümüz dünyasında, bilgi, iletişim, biyolojik alanda endüstriyel yeni hammaddeler, yeni enerji sistemleri, üretim sistemindeki dönüşüm ve her şeyden önemlisi, teknoloji ve yenilik alanında yapılan yatırımların yönlendirdiği yeni bir yapılanma ortaya çıkmıştır. Küreselleşme olarak ifade edilen bu yeni yapılanmanın etkileri, küresel bütünün, teknolojik, kültürel, sosyolojik, ekonomik ve politik alanlarında yaygın bir şekilde yaşanmaktadır. Küreselleşme süreciyle birlikte film endüstrisi de gelişmiştir. Günümüzde de film sektörü küreselleşmenin bir aracı olarak bilinmekte ve kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Küreselleşme , Film Endüstrisi , Hollywood Filmleri

ABSTRACT

Globalization is one of the most widely discussed phenomenon of our age .In today's world, the borders of national cultures, economies and lands are vanishing and globalization brings new tendencies in almost every area of life. These changes lead to

re-structuring which is driven by investments in knowledge, communication, biological new industrial raw materials, new energy systems, transformation in production systems and most importantly technological fields. The effects of this restructuring so called globalization could be seen widely in technological, cultural, sociological, economic and political fields. Globalization processwith the film industry has developed. Today ,the film industry is known as a tool of globalization and used.

Key Words: Globalization , Film Industry , Hollywood Movies

Giriş

Bu çalışmanın amacı, başlangıcı çok öncelere dayanan etkisini her geçen yıl daha da gösteren globalleşme, Türkçe deyiimiyle küreselleşme kavramını açıklamak , dünyada film endüstrisinin ekonomik, siyasal ve yönetsel anlamda geldiği noktada oluşan dönüşümleri küreselleşme süreci ile ilişkilendirip ortaya koymaktır.

Günümüzde küresel imaj oluşturma çabaları fotoğraf, sinema, televizyon ve internet aracılığı ile yürütölmeye başlamıştır. Bu çalışmamızda da anlatacağımız gibi insanlara görsel olarak iletilen mesajların daha etkili olduğu anlaşılarak film sektörü bir aracı olarak kullanılmaktadır. Amerika, Hollywood ile dünyada istihbarat örgütlerinin bile ulaşamadığı alanlara ulaşmayı başarmıştır. ABD'nin gerçekte ilk küreselleşen medya sektörü olan Hollywood'ı da bu bağlamda inceleyeceğiz. Bu çalışma ile medya devlerinin kontrolü altında film endüstrisinin küreselleşme süreci ile ilişkisini daha net anlayacağız.

1.Küreselleşme

1.1.Küreselleşmenin tanımı

Küreselleşme , kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasına paralel olarak dünya toplumlarının ekonomik, politik ve kültürel düzeyde çok yönlü olarak iç içe girdiği ve dünyanın bir ucunda oluşmakta olan olayların,kararların, çalışmaların ve etkinliklerin ,yöresel ve ulusal sınırlar ötesinde toplumları etkileyebilmesi olarak tanımlanmaktadır.¹

Epistemolojik olarak ele alındığında küreselleşme; kültürler, ülkeler, bölgeler, insanlar ve pazarlar arasındaki sınırların ortadan kalktığı bütünleşmiş tek bir dünya idealini işaret

¹ Güliz Uluç, Küreselleşen Medya:İktidar ve Mücadele Alanı, Anahtar Kitaplar Yayınevi, Nisan 2003

etmektedir. 1960'lı yıllardan itibaren ilk kez kullanılmaya başlanan “küreselleşme” kavramının birkaç tanımı şu şekildedir:

- Dünyada birçok ekonomik, finansal, politik, ulusal güvenlik, çevresel, sosyal, kültürel ve ulusal eyaletler arası teknolojik bağlantıları, piyasalar ve bireyler yoluyla kıtalararası mesafeleri birbirine bağlayan bir ağıdır.
- Bir trendi; şu anki sosyal durumumuzu bir tür küreselliğe dönüştüren sosyal süreçler dizisidir.
- Ulusal ekonomilerin artan ölçüde birbirine bağımlılığıdır.²

Her bir yazarın her şeyi açıklamak için kullandığı kendine ait bir küreselleşme tanımı olduğunu sıkça ifade edilmektedir. Dilip, küreselleşmenin 100'e yakın tanımının olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle son derece basit olduğu kadar oldukça karşılık tanımlar da mevcuttur. Küreselleşmenin ekonomik, politik, sosyal ve kültürel boyutları mevcuttur. Ancak

küreselleşmeye yönelik tartışmalarda genellikle ekonomik boyut ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle yapılan tanımlar ve en yoğun tartışmalar genellikle ekonomik ağırlıklıdır. Kimi

yazarlara göre küreselleşme, ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak iletişim ve ulaşım maliyetlerinin düşmesi sonucunda malların, hizmetlerin ve sermayenin sınırlar ötesi hareketliliğini engelleyen sınırların kaldırılması ve ülkelerin ve dünya halklarının

daha fazla bütünleşmesidir. Dünyayı “küresel bir köye” dönüştüren yeni teknoloji ve dijital internet sisteminin yarattığı potansiyel iletişim imkanları, bu teknolojilerin ekonomik faaliyetlerde oynadığı yeni rol ve kuralsızlaştırma politikaları da küreselleşmenin altyapısını

ve itici gücünü oluşturan önemli faktörler arasında sayılmaktadır. Kimi yazarlara göre ise küreselleşmenin merkezi gücü, ticaretin serbestleşmesi ve Dünya Ticaret Örgütü'nün kurulmasıdır. Bu, çokuluslu şirketlere, tüm dünyada devletleri ve işçileri birbiriyle rekabete

zorlayarak dünya ekonomisini yönetme gücü sağlamaktadır. Bu sürece ivme kazandıran diğer etkenler arasında küresel düzeyde mali piyasaların gelişmesi, vergi cennetleri denilen “deniz-aşırı” (off shore) bankacılık sisteminin gelişmesi, kurumsal yatırımcıların gelişip güçlenmesi

ve serbest ticaret bölgelerinin yaygınlaşması sayılabilir.³

² Durmuş Aydın , Küreselleşme ve Yoksulluk, İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi

³ Mustafa AYKAÇ, Zeki PARLAK, Süleyman ÖZDEMİR, Küreselleşme Sürecinde Rekabet Gücünün Arttırılması ve Türkiye’de Kobi’ler , İSTANBUL TİCARET ODASI YAYINLARI, İstanbul 2009

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

Küreselleşme büyük uluslararası ekonomide açıklık, bir dünya çapında piyasaların entegrasyonu ve küresel akımların artışlara yol açmıştır bütün bunlar sınırsız bir dünyaya doğru bir hareketin işaretidir. Küreselleşmenin ile, tüm dünya ekonomileri üzerinde önemli etkileri olmuştur. Bu mal ve hizmetlerin kendi üretimini etkiler. Ayrıca üretim sürecine emek ve diğer girdilerin istihdamı etkiler. Buna ek olarak, fiziksel sermaye ve insan sermayesi hem de yatırım etkiler. Ayrıca etkinlik, verimlilik ve rekabet gücü üzerinde önemli etkileri vardır.⁴

Küreselleşme, bir avuç devasa şirketin hızlı ve aşırı büyümesini kotarmaktan başka bir şey değildir. Büyükler, büyüklerle veyahut da kendi sektöründeki daha küçüklerle birleşerek teröristleşiyorlar. Küreselleşmenin en önemli hedeflerinden biri, dünyadaki hiçbir ülkeyi artık sadece kendi ekonomik göstergelerine dayalı milli planlama yapamaz hale getirmektedir.

Küresel sermayenin kontrol edilememesi, kara para sahipleri ile bazı bankaların işbirliğine gitmesini kolaylaştırıyor. Bu iş birliği kara para sahiplerinin başta medya, finans, sağlık ve gıda alanında pek çok şirketler kurmasını ve hatta sektörü kontrol eder hale gelmesini ve meşrulaşmasını sağlıyor.⁵

Dünya artık ekonomi etrafında dönmektedir. Sosyal değerler ikinci planda kalmakta, politika ise sadece karşılıklı çekişmelerden öteye gidememekte bu durum küreselliğin artmasına ve ardından da pazarlama yapısının değişimine beraberinde getirmektedir. Ekonomik yapıdaki bu köklü değişimler rekabet, piyasa ekonomisi, iş dünyasının profilini değiştirmiş, uluslararası dönüşüm toplumsal yapıda hızlı değişimlere sebep olmuştur.⁶

Küreselleşme iletişim ve insani etkileşimin dünya ölçeğinde hızla yayılmasıyla birlikte ,uluslar arasındaki coğrafi sınırların önemini yitirmeye başlaması sonucunda insani gündem ve ilgilerin dünyalaşması sürecidir. Bu süreci tahrik eden etkenlerden önemli bir kısmı yeni ortaya çıkmış olmamakla beraber, küreselleşme sürecinin ortaya çıkmasında ve hızlanmasında teknolojiye gelişmeler, bilgi ekonomisinin öne çıkması , dünyada yaşanan neo-liberal politikaların yükselişi çok uluslu sermayenin küresel bir pazarda yayılışı etkili olmuştur, önceden beri var olan bir grup etken de yenilerde etkili hale gelmeye başlamış ve hep birlikte ,insani varoluşun sosyal, kültürel ve iktisadi yönlerine ulus aşırı bir nitelik kazandırmışlardır.⁷

⁴ Michael D. Intriligator, Globalization of the World Economy : Potential Benefits and Costs and A Net Assetment , MILKEN INSTITUTE, JANUARY 2003

⁵ Kurtoğlu, Ramazan, 2011, Küresel Ekonomik Kriz ve Yeni Dünya Düzeni, İstasyon Yayınevi

⁶ Kara. A.g.e

⁷ Güliz Uluç, Küreselleşen Medya: İktidar ve Mücadele Alanı, Anahtar Kitaplar Yayınevi, Nisan 2003

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

Değişen Dünya Ekonomisi; Günümüzde dünyanın çok büyük bir kısmında yaşayan halkın gelir düzeyi oldukça düşüktür. Dünya ekonomisindeki kriz ve sarsıntılar (1997'de Uzakdoğu'da başlayıp, 1998'de Rusya'ya, oradan Türkiye ve Latin Amerika ülkeleri başta olmak üzere tüm ülkeleri etkileyen küresel kriz gibi) hem tüketicileri, hem de işletmeleri zorlamaktadır. Bir taraftan hızlı iletişim ve telekomünikasyon teknolojisindeki gelişmelerin de etkisiyle insanların ihtiyaç ve istekleri artarken, satınalma güçleri yetersiz kalmakta, hatta gerilemekte, bu durum da büyük zorluklar yaratmaktadır.⁸

Küreselleşmenin kendine özgü tanımlayıcı teknolojileri vardır: Bilgisayarlaşma, minyatürleşme, dijitalleşme, uydu iletişimi, fiberoptik teknolojisi ve internet. Teknolojiler de küreselleşmenin tanımlayıcı perspektifinin ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur. Bu Soğuk Savaş'ın tanımlayıcı perspektifi 'bölünme' idiyse, küreselleşmenin tanımlayıcı perspektifi 'bütünleşme'dir. Soğuk Savaş sisteminin simgesi herkesi birbirinden ayıran bir duvardı. Küreselleşme sisteminin simgesi ise herkesi birleştiren dünya çapında bir iletişim ağı. Soğuk savaş sisteminin tanımlayıcı belgesi . 'Pakt' tı. Küreselleşme sisteminin tanımlayıcı belgesi ise 'İş Sözleşmesi'dir.⁹

Küreselleşme sonuç itibariyle büyük sermaye sahiplerine ve üst düzey kalifiye olmuş kişilerin menfaatine çalışıyor. Orta sınıf ve alt tabakadakilerden oluşsan halkın geliri azalıyor,sağlık hizmetleri ve eğitim zayıflar,toplum bir çöküntü içine girer. Gelişmekte olan ülkeler ise,tek taraflı Serbest Ticaret Anlaşmaları ile daha kötü bir duruma düşmektedirler.¹⁰

1.2. Küreselleşmenin Tarihi Süreci

Küreselleşmenin başlangıç tarihi konusunda bir fikir birliği bulunmamakla birlikte öne çıkan görüşün küreselleşmenin sanayi devrimiyle başladığı yönünde olduğunu söylemek mümkündür. Sanayi devrimiyle başlayan küreselleşme üç temel aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama sanayi devrimiyle I. Dünya Savaşı arasında kalan dönemi kapsamaktadır. Küreselleşmenin ikinci aşaması I. Dünya Savaşı ve II. Dünya Savaşı arasında kalan dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde meydana gelen büyük savaşlar ve 1929'da meydana gelen ekonomik kriz sonucunda, ülkelerin daha korumacı iktisat politikalarına yöneldiği görülmektedir. Küreselleşmenin üçüncü aşaması ise II. Dünya

⁸ Kurtoğlu, 2014, a.g.e.

⁹ Friedman,Thomes L. Lexus ve Zeytin Ağacı :Küreselleşmenin Geleceği Çev: Elif Özsayar ,Boyner Holding Yayınları ,İstanbul ,2000

¹⁰ Kurtoğlu,Ramazan,2011,Küresel Ekonomik Kriz ve Yeni Dünya Düzeni,İstasyon Basım

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

Savaşı'nın bitimiyle başlamıştır. Günümüz ekonomik sisteminin temellerinin II. Dünya Savaşı sonrasında olduğu görülmektedir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra, gelişmiş ülkeler ulusal çıkarlarını koruyarak ve çeşitli sınırlamalar ile ticarete çok taraflılık politikalarını tekrar kurmuştur. Çeşitli politikaları içeren müdahaleler ekonomik açıklığın düzenlenmesini oluşturmuştur. Buradaki amaç, ekonomik açıklığın yaratabileceği dengesizlikleri bertaraf etmektir. Bu tür politikalar örtük ya da gömülü liberalizm olarak adlandırılmaktadır. Son yirmi yıldaki ticari ve finansal serbestleşme süreci ise küreselleşme sürecine önemli bir ivme kazandırmıştır. Gelişen teknoloji ve ucuzlayan maliyetlerin de etkisiyle, dünya ticaret hacminde meydana gelen hızlı artış ve çokuluslu şirketler aracılığıyla doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının yüksek miktarlara ulaşması, küreselleşme sürecini geçmişte hiç olmadığı kadar hızlandırmıştır.¹¹

Coğrafi keşifler insanoğlunun küresellesme tutkusunda çok önemli adımlar oldular. Avrupa'nın artan nüfusunun gerektirdiği hammaddelerin, gıda maddelerinin hem çeşitlerini hem miktarını artırdılar. Geçmişte Fenikelilerin Akdeniz çevresinde kurdukları kolonileri, Akdenizin çevresinde diğer tüccar kentlerin kurdukları koloniler izlemisti; Roma İmparatorluğu aradaki dönemde, çağın bilinen topraklarının büyük kısmında yayılmıştı. Ticaret dürtüsü, egemen olunan alanı genişletme ve bundan yararlanma dürtüsü, coğrafi keşiflerle birlikte servetin Avrupa topraklarına akıtılmasına yol açıyordu. Bir yandan Amerika kıtası gibi yeni keşfedilen yerlerde yapılan yağmalamalar yoluyla Avrupa'ya aktarılan altın ve gümüş gibi değerli madenler, bir yandan tütünden patatese ve domatese uzanan çizgideki yeni ürünler, Avrupa kıtasını hem servet hem üretim açısından giderek zenginleştirdi. 19. yüzyılın sonlarından 1914'lere kadar geçen dönemde, küreselleşmenin, özellikle iktisadi anlamda, oldukça ileri bir seviyede olduğu görülmektedir. Bu dönemde, uluslar arası ticaretin önündeki engel ve tarifeler yok denecek seviyelere gerilemiş, küresel piyasaların entegrasyonu derinleşmiş, ulaşım maliyetleri ve uluslararası alanda kişilerin serbest dolaşımı önündeki kısıtlamalar en düşük seviyelere inmiştir. Coğrafi keşifler bundan sonra da Afrika'nın bilinmeyen alanlarında ve Okyanusya'da aynı dürtüler ve amaçlarla sürdü. Coğrafi keşiflerle

birlikte bu yolda teknolojik icatlar özellikle denizcilikte gelirken, ticaretin yayıldığı alan da küresellesme yoluna girdi.¹²

1945-50 sonrası dönemde ve özellikle 1980 sonrasında ise küreselleşme büyük bir

¹¹ Dr. Hasan Alp ÖZEL, İktisadi Perspektiften Küreselleşme Kavramı ve Gelişimi, Sosyal Bilimler Dergisi 2011, (2), 91-98

¹² Gülten Kazgan, Düünden Bugüne Küreselleşmenin Ekonomik Temelleri, Türkiye Ekonomi Kurumu, Temmuz 2012

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE
HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER
Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

ivme kazanarak benzeri görülmemiş bir seviyeye ulaşmıştır. Bu durumun türlü nedenleri

mevcuttur. Ekonomik anlamda, uluslararası ticaret hacmi ve uluslararası sermaye akımlarının hızı daha önceden eşi görülmemiş seviyelere erişmiş, küresel üretim süreçleri

büyük bir dönüşüm yaşamıştır. Öte yandan, özellikle II. Dünya Savaşı sonrası dönemde böyle büyük bir savaşın bir kez daha yaşanmamasını teminen, siyasi küreselleşme

ivme kazanmıştır. Ayrıca, teknolojik anlamda, bu dönemde, yerkürenin hemen her kesimini etkisi altına alan bir iletişim devrimi yaşanmıştır. Son olarak ve bilhassa 1980 sonrasında, küreselleşmenin çevresel, demografik ve kültürel boyutları da dünya gündeminin ilk sıralarında yer almaya başlamıştır.¹³

1980 sonrasında tüm dünyada yaşanan liberalleşmenin etkisi ile birlikte, küreselleşme süreci hızla dünyada yayılmaya başlamış bunun sonucunda ekonomiler stratejileri değiştirmek zorunda kalmışlardır. Bu süreç ile birlikte bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi artırmış, bu nedenle de uluslararası sermaye hareketlerinin hacminde önemli artışlar meydana getirmiştir.¹⁴

Ulusal ekonomilerin dünya piyasalarına eklemlenmesi ve iktisadi karar süreçlerinin giderek dünya piyasalarının dinamikleriyle belirlenmesi olarak tanımlanan küreselleşme olgusu, 1990'lı yıllarda, siyasi, ekonomik ve kültürel alanlarda kendisini belirgin bir biçimde hissettirmeye başlamıştı. Küreselleşmenin ekonomi alanında kendisini gösteren ilk etkisi, mal ticaretine kıyasla finansal akımlarda gözlemlenen yoğunluktu. Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkiler ve sermaye hareketleri artmıştı. Söz konusu süreç, birikim ve bölüşüm ilişkilerinde köklü bir dönüşüme yol açmıştı. Birikim açısından değerlendirildiğinde, dünya finansal piyasalarında ulaşılan işlem hacmi, sanayiye dayalı üretim ve birikim olanaklarına zarar vermişti. Diğer yandan bölüşüm açısından bir değerlendirme yapıldığında, küresel ölçekte güçlü olan rantıye kesiminin çıkarları doğrultusunda hizmet eden spekülasyon ortamının belirleyici olduğu gözlemlenmişti.¹⁵

Küreselleşme süreci sermayenin siyasal, ekonomik ve kültürel alanlara yeni anlamlar ekleyerek dünyayı tek bir pazara dönüştürme sürecidir. Bu görüş, küreselleşme sürecini ortak bir kültüre doğru modern dünyayı yeniden şekillendiren ekonomik, siyasal ve kültürel bir güç olarak görmektedir. Bu görüşü savunanlar, küreselleşme taraftarlarının

¹³ Fırat BAYAR, Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye ,Uluslararası Ekonomik Sorunlar

¹⁴ Kurtoğlu, 2013, a.g.e.

¹⁵ Kurtoğlu, 2014, a.g.e.

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

savunduğu egemen ulus devletin sonunun geldiği ve küreselleşme karşıtlarının savunduğu hiçbir şeyin değişmediği yönündeki görüşlerine katılmamaktadır. Bu görüşün temsilcileri küreselleşme sürecinde diğer her şey gibi ulus devletin de işlevinin değiştiğini savunmaktadır.¹⁶

1.3. Küreselleşmenin Boyutları

1.3.1. Ekonomik Boyut

Ekonomik küreselleşmenin temel amacı, dünya ekonomisini tamamen küreselleştirmektir. Bugün en zengin ülke ABD olduğundan ve dünya ekonomisini Amerika Birleşik Devletleri denetimi altında tuttuğundan, bu durum aslında dünya ekonomisinin kaçınılmaz olarak ABD yatırımcıları ve ABD ekonomisine uyumlu hale getirilmesi anlamına gelir. Bugün bu süreç tam gaz işlemektedir.¹⁷

Ekonomik boyut, küreselleşmenin diğer boyutlarına göre en eski dönemlere dayanan ve en derinleşmiş boyutudur. Öyle ki günümüzde ekonomik alanda bir milliyetçilikten söz etmek, hiçbir ekonomik, siyasal veya toplumsal sistemde olanaklı görünmemektedir. Yabancı sermaye, sosyalizmin koyu bir şekilde uygulandığı ülkeler tarafından bile arzu edilir olmuş ve bu sistemlerin yıkılmasına giden süreci hızlandıran bir faktör de olsa, yabancı yatırımlar teşvik edilmiştir. Sonuçta günümüzde büyük ölçüde çok uluslu şirketlerin yönlendirdiği

Küresel bir ekonomik düzen, dünyanın her yanında etkinliğini başarıyla sürdürmektedir. Küreselleşmenin ekonomik boyutu çok uluslu şirketler kadar uluslar arası ekonomik örgütler (IMF, IBRD, GATT, WTO vb.) tarafından da şekillendirilmektedir. Son yıllarda bu tür örgütlerin öncülüğünde dünya ekonomisini düzenlemek amacıyla çok sayıda girişim yürütülmektedir. Bu girişimler daha çok ticaretin ve üretim faktörlerinin dolaşımında karşılaşılan engellerin kaldırılmasını sağlamaya yönelik olmuştur.¹⁸

Küreselleşmenin savunucuları ve eleştirenler olarak baktığımızda ekonomik kaynaklar ile gelirdeki eşitsizliğin 1980'lerin ortalarından beri sürekli artma eğiliminde olduğunu düşünürsek yine bu görüşün tam tersini savunan yani ,Kuzey-Güney eşitsizliğinin

¹⁶ Hasan Alp ÖZEL, „İktisadi Perspektiften Küreselleşme Kavramı ve Gelişimi,Sosyal Bilimler Dergisi 2011, (2), 91-98

¹⁷ Jeremy Fox, Chomsky ve Küreselleşme (Chomsky and Globalisation), Everest Yayınları, 1. Basım: 2002, 94 Sayfa

¹⁸ H. Ömer KÖSE, Küreselleşme Sürecinde Devletin Yapısal ve İşlevsel Dönüşümü, Sayıştay Dergisi, Sayı :49

kapandığını savunularda vardır. Tüm bu savunulanlara karşı böyle bir tezin ortada olmasının ilginç olmasıyla birlikte böyle bir yaklaşımda bulunmanın olması garip karşılanmaktadır. Burada bir örnek verecek olursak , Griffin piyasadaki sermaye işlerinin devlet tarafından düzen ve kontrolünün sağlanmasını savunmuştur. Griffin ‘in Bienefeld ile birlikte yapmış olduğu bir tartışmada bu yönde açıklamalar yapmıştır. Griffin ,küresel gelir eşitsizliğinin son yıllarda azalmaya başlamış olduğunu da savunmaktadır. Ve yine Griffin’e göre ortalama küresel gelir düzeyinin artışı , yoksulluk oranlarını iyileştirdiği yönündeki görüşü savunmaktadır. Bu düşünceler çerçevesinde , ortalama küresel gelirlerin artmasıyla birlikte , ‘dünya gelirlerinin bölüşümünde ciddi bir değişim ‘yaşanmış ve bu değişim pek çok yoksulun daha da yoksullaşmasına yol açmıştır. Bienefeld ‘in gösterdiği gibi ,dünyadaki yoksulların büyük bir bölümü gelir getirici üretici kaynaklara erişime imkanına sahip değildir. Bununla birlikte dünya ekonomisindeki enformal sektörlerin ve düşük gelirli faaliyetler ve istihdam biçimlerinin gittikçe büyümesiyle ve dünyanın birçok bölgesinde reel ücretler ve ücret gelirindeki keskin düşüşle birlikte, dünya nüfusunun büyük bir bölümü bugün 1980’lerin ortalarındakinden daha kötü bir durumdadır. Küresel düzeydeki ortalama gelir artışından farklı olarak, mutlak rakamlara veya nüfusun oranına bakılmaksızın , sosyo-ekonomik koşullardaki bu kötüleşme , yoksul insanların sayısındaki belirgin artışa yansımaktadır.¹⁹

1.3.2. Sosyal Boyut

Küreselleşmeyi sosyal bir süreç ve modernizm ile aynı şey olarak kabul eden *Waters* (1995), küreselleşme sonucunda faydanın ideolojiye galebe çalacağını ve dolayısıyla da “mucit” ve “yenileyici” insanın “düzenleyici” ve ideolojik insana karşı zaferini ilan edeceğini ileri sürerken aslında vurguladığı üstten küreselleşmedir. Buna göre tüketim, insanları/bireyleri (tüketicileri) güçlendirmekte ve özgürleştirmektedir. Benzer bir görüş olarak, tüketicilerin küreselleşmeden karlı çıkacağını ileri süren *Ohmae*’ye (1990) göre gelecek, müşterilerin ve tüketicilerin olacaktır, çünkü küreselleşme ile birlikte üretilen malların ve sunulan hizmetlerin kalitesi artarken fiyatı düşmektedir. Teknoloji çok hızlı bir şekilde yayılmaktadır ve her geçen gün daha çok insanın hizmetine sunulmaktadır. “Küresel vatandaş” kavramı ön plana çıkmış bulunuyor. Küresel vatandaş, küresel ihtiyaçları olan, küresel ürünleri kullanan ve küresel hizmetlerden

¹⁹James Petras, Henry Veltmeyer, Maskesi Düşürülen Küreselleşme 21. Yüzyılda

Emperyalizm, Mephisto

Kitaplığı, Çeviren : Özkan Akpınar, Ocak 2006

yararlanan küresel tüketimcidir. Yerel taleplere ve ihtiyaçlara da küresel arz söz konusudur.²⁰

1.3.3. Kültürel Boyut

Kültürel küreselleşme üzerinde yürütülen en önemli tartışma, küreselleşme sürecinde insanların birbirlerine benzediği midir yoksa farklılaştığı mıdır tartışmasıdır. Küresel hiper küreselcilere göre küreselleşme sürecinde insanlar giderek bir birine benzemektedir. Bunu kanıtlamak için; Amazon yerlilerinin Nike marka spor ayakkabı giymesi, Güney Sahra sakinlerinin Texaco beysbol Çapka satın almaları ya da Ramallah'ta Filistinli gençlerin Chicago Bulls tişörtlerini giymelerini örnek göstermektedirler.²¹

Yaşam biçimi bakımından, toplumların gittikçe birbirine benzeme-si ya da bir başka deyişle, “Amerikanlaşması” şeklinde bir değişim meydana gelmiştir. Dünya ticaret kültür ve sanayisi görünüş, doku ve ses bakımından Amerikan etkisi taşımaktadır. Levis’ler otomobillerden daha çok satış yapmaktadır. Kompakt disklerde Amerikan parçaları görüntülü olarak tüm dünyaya yayılma imkânı bulmaktadır. Yeni nesiller, aileleri-nin bütçelerini zorlayarak bu yeni yaşam biçimini tercih etmektedirler. Düşünce şeklinde, münasebetlerde, eğlencede, giyim tarzında, kısaca bir bütün olarak insanların hayata bakış açılarında – özellikle genç nesil açı-sından – benzeşme meydana gelmektedir. Ailelerin çocukları için aldıkları ayakkabıdan, gençlerin eğlenirken diskoyu tercih etmelerine, giydikleri kazak, tişört ve blucinlere kadar günlük hayatta baskın bir Amerikan kül-türü kendini göstermektedir. Amerikan video, plak, film, CD ve VCD’lerindeki ürünler-yapımlar, rakipsiz hâkimiyetlerini devam ettirmektedirler. Öyle ki, bu hâkimiyet otoriter yönetimlerin engellemelerini bile aşacak şekilde kabul görmektedir. Bilhassa İranlı gençlerin dipçik yeme uğruna, disko müziği dinlemeleri ve etek ve pardesü altında da olsa, blucin giymeyi tercih etmeleri, engellemeye rağmen, etkilenmenin oldu-ğunun en güzel ispatıdır. Aynı şekilde yeme-içme alışkanlıkları da Ame-rikan kültürünün simgesi haline gelmiş olan “Coca-Cola”, “Pepsi” ve “Mc. Donalds”ların baskın karakterli etkisi altında bulunmaktadır.²²

²⁰ Muhittin Ataman, Cengizhan Yıldırım , Madalyonun İki Yüzü: Altın ve Üstten Küreselleşme, Bilgi (11), 2005 / 2 : 1-22

²¹ Mehmet Ali GÖNGEN, Küreselleşmenin Ekonomik Boyutu Küreselleşmeyi Yöneten Üç Ana Kurum: IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi SDU Faculty of Arts and Sciences Sosyal Bilimler Dergisi Journal of Social Sciences *Ağustos 2013*, Sayı:29, ss.117-134

²² Mustafa Talas* Yaşar Kaya’ TUBAR-XXII-/2007-Güz/Küreselleşmenin Kültürel Sonuçları

1.3.4. Siyasi Boyut

Siyasal anlamda küreselleşme, devlet–toplum–birey arasındaki ilişki ve rollerin yeniden şekillendirilmesini gerektirmekte, ulus devlet karşısında uluslar üstü mekanizmalarla beraber, sivil topluma yönelik inisiyatif kullanımında demokratikleşme ekseninde bir artış sağlamaktadır. 1950’lerden itibaren ekonomik bütünleşmenin çeşitli aşamalarını başarıyla tamamlayan Avrupa Birliği’nin bugün konvansiyonel ve kurumsal federatif bir birleşik Avrupa yaratma çabası, siyasi küreselleşmenin ulus devletlerin tek başına yaratamayacakları bir süreç olduğunu, içinde bir takım bölgeselleşme (bloklaşma) ve ulus üstü entegrasyon çabalarını da içerdiğinin en güzel örneğidir. Siyasal küreselleşme ulus devlet içinde homojenleşme ekseninde bir temsil mekanizması öngörülmesi nedeniyle zaten kendini zor ifade eden demokrasi anlayışının daha katılımcı bir renge bürünmesini de sağlamaktadır.²³

Küreselleşme ile birlikte ulus-devlet sisteminde sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Refah devleti anlayışı da sorgulanır hale gelmiştir. Küreselleş-me, devletlerin fonksiyonlarında bir yeniden yapılanma ihtiyacı doğurmuş-tur. Ulus-devletlerin iç ve dış alanlardaki rolü değişmekle karşı karşıya kalmıştır. İnsan hakları ve çevre gibi sorunlar ulus-devletleri, farklı neden-lerle (demokrasi karşıtlığı ve uluslararası terörizme destek gibi) dışarıdan müdahalelerle karşı karşıya bırakmıştır.²⁴

1.4. Dünya Film Endüstrisi ve Film Endüstrisi Boyutları

Sinema, izleyici üzerinde etkili bir araçtır. Sinemanın bu özelliği, egemen ideoloji tarafından kullanılmış, egemen ideolojinin kitlelere yayılmasında büyük oranda başarı elde edilmiştir. Sinemanın, toplum ile ilişkileri çerçevesinde ele alındığında, hiçbir zaman değer yargılarından, ideolojiden ve politik eğilimlerden uzak olmadığını görmek mümkündür.²⁵

²³ M. Hakan YALÇINKAYA, Coşkun ÇILBANT ,Neslihan YALÇINKAYA Küreselleşme İle Yeniden Şekillenen Ulus –Devlet Anlayışı , **Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi** , Yıl:4 Sayı:8, Kış 2012 ISSN 1307-9832

²⁴ Muhittin Ataman, Cengizhan Yıldırım , Madalyonun İki Yüzü: Altın ve Üstten Küreselleşme, Bilgi (11), 2005 / 2 : 1-22

²⁵ : Bahar ATMACA, Irak Savaşı'nın Hollywood Filmlerine Yansıması , Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Kongresi: 59 - 76, Kongre Kitabı ,31 Mayıs 2012 Umuttepe / KOCAELİ

Amerika'da ve başka ülkelerde sinema üzerine araştırmalar ilerlerken, Fransa bu alanda öncü

olarak ortaya çıkmaya hazırlanıyordu. XIX. Yüzyılın ikinci yarısı boyunca yoğunlaşan çalışmaların meydana getirdiği birikimi iyi kullanan Louis ve Auguste Lumiere kardeşler,

"cinematographe" (sinematograf) adını verdikleri ilk sinema makinesini tamamladılar ve 13

Şubat 1895'te Fransa için patentini aldılar. Bugünkü sinema makinelerinin ilk örneği sayılan Lumiere Kardeşler'in sinematografında, filmler makinenin merceğine dayalı bir izleme aygıtından değil, duvara gerilmiş beyaz bir perdede izleniyordu. 22 Mart 1895'de Paris'te, 10 Haziran'da da Lyon'da sinematograf makinesini halka gösterdiler. 28 Aralık 1895 tarihinde ise Paris'te "Grand Cafe" bodrumunda bulunan 120 kişilik bir salonda ilk sinema salonu açılarak, halka gösterim yapıldı. Ücretli bu gösteriyi 25 kişi izledi.

İlk filmler açık havada çekildi. Bu filmlerin ne senaryolarına de yöneticileri vardı. Bunlar belgesel türde röportaj filmleri "Lumiere Fabrikasından Çıkan İşçiler", "Trenin Ciotat İstasyonu'na Girişi", "Bahçesini Sulayan Bahçıvan", "Deniz Kıyısında Bir Banyo Sahnesi" gibi belgeseller ile günlük hayattan sahneler saptayan filmler "Bebeğin Öğle Yemeği", "Piguet Partisi" vb. aktüalite filmleriydi. Fransa'da ancak onun yanı sıra Almanya'da, İngiltere'de ve Amerika Birleşik Devletleri'nde sinema kısa sürede panayırların en çekici yanlarından biri oldu. Bu gelişmelerden kısa bir süre sonra, film yapımcıları daha uzun metrajlı ve konulu filmler çevirmeye başladılar. J. Rector, Carson City'deki bir boks maçının 3.500 metrelik filmini çekti. Bu film, spora ve özellikle de boks'a düşkün olan Amerikan halkı tarafından büyük bir ilgiyle karşılandı. Ayrıca, Edison Şirketi'nin müdürlerinden olan Edwin S. Porter, sinema tarihinin önemli filmlerinden "The Great Train Robbery" (Büyük Tren Soygunu) filmini çevirdi. Bu film bugünkü anlamda sinemacılığın başlangıcı sayılır.²⁶

Sinemanın icat edildiği günden bu yana harp sahneleri ve savaş filmlere konu olmuştur, ama kendi başına bir tür olarak I. Dünya Savaşı sırasında ortaya çıkmıştır. Bu filmler çoğunlukla savaş karşıtı tutum almakla birlikte, aynı derecede kitlelerin savaşı teşvik etmesine

sebepe olmuş ya da propaganda görevi görmüşlerdir.²⁷

²⁶ MEGEP (MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ) RADYO TELEVİZYON ALANI, ANKARA 2007

²⁷ Bahar ATMACA, Irak Savaşı'nın Hollywood Filmlerine Yansıması , Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Kongresi: 59 - 76, Kongre Kitabı ,31 Mayıs 2012 Umuttepe / KOCAELİ

Sinema sektörü genel olarak; Kuzey Amerika, EMEA (Avrupa, Ortadoğu, Afrika), Asya Pasifik ve Latin Amerika olarak dört bölgeye ayrılmaktadır. Yaklaşık 90 milyar dolarlık global sektör büyüklüğünün neredeyse yarısı Kuzey Amerika bölgesinde bulunmaktadır. EMEA yaklaşık 27-28 milyar dolarla ikinci sırada yer almaktadır. Asya Pasifik ise yaklaşık 20 milyar dolarlık pay ile üçüncü sırada yer almaktadır. Latin Amerika ortalama 2-3 milyar dolarla zincirin en zayıf halkasıdır.²⁸

Film ve video endüstrisi giderek çaba harcanan bir sektör olmuş, sürekli genişleyen yelpazesi, iletişim teknolojileri, eğlence ve hizmetler, büyüyen dizi sektörü film endüstrisini desteklemiştir.²⁹

Filmlerin hangi tarihte ve ne kadar süre ile salonlarda gösterileceğini büyük oranda dağıtımçı belirlediği için, film yapımcılarının dağıtımçıları ile ilişkisi yapımcının varlığını sürdürebilmesi açısından önemlidir. Dağıtım sektörü ile bütünleşmiş bir yapımcı sektörü için riskler daha azdır. Dağıtım ağına sahip olmayan bir yapımcı, dağıtımçıların listelerine girebilmek için onların bağlı olduğu stüdyonun yapımları ile rekabet etme durumundadır. Listelere girdiğinde ise, çoğu zaman dağıtımçıların olumsuz koşullarına ve yüksek komisyonlarına boyun eğmesi gerekmektedir.³⁰

Sinema sektöründe gişe gelirleri dağılımında önce dağıtımçı masrafları karşılanır. Dağıtımçı payı ABD içinde %30, uluslararası pazarda %40-45. Blockbuster denilen büyük bütçeli filmlerde dağıtımçı payı 2-4 hafta içinde %70'lere ulaşabilmektedir. Avrupa'da 1990'lar sonu ve 2000'lerin başında kar marjı film yapımında neredeyse sıfır olmuştur. Dağıtımda ise

²⁸ Okan ORMANLI, KÜRESELLEŞME VE YERELLİK BAĞLAMINDA GÜNÜMÜZ TÜRK SİNEMASI, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, İstanbul, Türkiye

²⁹ : Stanley McMillen, Ph.D., Associate Director , The Economic Impact of the Arts, Film, History and Tourism Industries in Connecticut, CONNECTICUT C MIC ANALYSIS, December 2006

³⁰ Zeynep Çetin Erus, FİLM ENDÜSTRİSİ VE DAĞITIM: 1990 SONRASI TÜRK SİNEMASINDA DAĞITIM SEKTÖRÜ , SELÇUK ÜNİVERSİTESİ İLETİŞİM FAKÜLTESİ AKADEMİK DERGİSİ OCAK 2007

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

kar payı yaklaşık %3'tür. Günümüzde ABD'de filmlerin %80-90'ı büyük stüdyolarca dağıtılmaktadır. Çeşitli yöntemlerle stüdyolar filmlerini seyirciye ulaştırırken, büyük gişe getirisi beklenen filmlerle birlikte daha az popüler filmler de dağıtımçıya dayatılmaktadır.³¹

İletişim teknolojisinin farklılaşması habere ve onu yayınlamaya ihtiyacı olan Medyanın rekabet gücünü ve üstünlüğünü artırdı. Özellikle televizyon, telefon ve bilgisayarın bir arada kullanılarak anında haber alınması ve onun, çeşitli araçlarla düzenlenip okuyucuya, ya da izleyiciye yansıtılması için internet ağı gerekiyordu. İnternet medyaya büyük bir zenginlik kazandırmakla birlikte hızlilik, çok boyutluluk ve sınırsızlık getirdi.³²

Özellikle 1980'lerin başından sonra yaşanan teknolojik gelişmeler ve dünyadaki deregülasyon ve liberalizasyon eğilimi medyayı yeni ve büyük bir sanayi dalı haline getirmiştir. Bu süreç büyük medya firmalarının gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Ancak buradaki önemli nokta, deregülasyon uygulamaları sonrasında kamunun TV yayıncılığındaki önemi gittikçe azalırken, kamusal alanın yerini dolduran medya holdinglerinin piyasa liberalizminin önerdiği rekabetçi yapının oldukça uzağında tekelci bir görünüm sunmasıdır. Gerçekleştirilen birleşme ve devralmalar aracılığı ile medya şirketleri hem yatay hem de dikey entegrasyonla daha da güçlenmiş, bunun sonucunda özellikle Avrupa'da bazı ülkelerde yayıncılık sektörü oldukça büyük şirketlerin kontrolüne geçmiştir. Zamanla birkaç dev medya holdingi global çapta hakimiyet kazanmıştır.

Batı ülkelerindeki medya piyasalarının bir başka belirgin özelliği de büyük medya firmalarının ya da gruplarının gelir kaynaklarının genellikle medya bağlantılı işler olmasıdır. Gazete ve TV yayıncılığında söz sahibi medya firmalarının müzik ve kitap yayıncılığından, film prodüksiyonluğuna, internet içerik sağlama hizmetinden kablo TV yayıncılığına kadar, gazete ve TV yayıncılığı piyasasının alt-üst ya da bağlantılı pazarlarında faaliyet gösterdiği görülmektedir.³³

Medyanın büyümesinde ki en önemli özellik dünyanın internetin çevresinde dönmesi, internet ve teknolojinin gelişimi ve ticaretin bireysel olarak da rahatlıkla

³¹ Okan ORMANLI, KÜRESELLEŞME VE YERELLİK BAĞLAMINDA GÜNÜMÜZ TÜRK SİNEMASI, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, İstanbul, Türkiye

³² Köse, a.g.e. s.12

³³ Geçgil Bayram Ali, Medya Piyasalarında Hukuku Düzenlemeler ve Rekabet Hukuku Uygulamaları, Ankara 2005

yapılabileceğinin sağlanmasıdır. Yeni çıkan tüm medya alt sektörleri internet odaklı olmaktadır. Bu alt sektörlerin gerek ticareti gerekse tanıtımı da internet aracılığı ile olmaktadır. Birçok insan internet üzerinden ticaret yapmaya kendini ya da yaptığı uğraşı alanını tanıtmaya çalışmaktadır. Günümüzde yasal olarak herkes rahatlıkla bir internet sitesi kurabilmektedir. Günümüz medyasının en büyük özelliği ise gerek haber gerekse yapılan diğer programlarda hiçbir kural, hiçbir sınır, hiçbir gelenek tanınamasıdır.³⁴

Medyanın büyümesinde ki en önemli özellik dünyanın internetin çevresinde dönmesi, internet ve teknolojinin gelişimi ve ticaretin bireysel olarak da rahatlıkla yapılabileceğinin sağlanmasıdır. Yeni çıkan tüm medya alt sektörleri internet odaklı olmaktadır. Bu alt sektörlerin gerek ticareti gerekse tanıtımı da internet aracılığı ile olmaktadır. Birçok insan internet üzerinden ticaret yapmaya kendini ya da yaptığı uğraşı alanını tanıtmaya çalışmaktadır. Günümüzde yasal olarak herkes rahatlıkla bir internet sitesi kurabilmektedir. Günümüz medyasının en büyük özelliği ise gerek haber gerekse yapılan diğer programlarda hiçbir kural, hiçbir sınır, hiçbir gelenek tanınamasıdır.³⁵

1.5. Küreselleşmenin Film Endüstrisi Üzerindeki Etkileri

II. Dünya savaşı sonrasında Avrupa siyasi anlamda sömürgeci gücünü yitirir, Amerika'nın egemen olduğu yeni dünya düzeni şekillenmeye başlar. Savaşlar sonrasında harap düşen Avrupa ülkeleri benzer olayların yaşanmaması için birleşme girişimleri arar. 60'lardan sonra nükleer güç dengelerine göre yapılan iki kutuplu dünyada kültür ürünleri üzerinden savaşa giren Amerika liberalizm ve kapitalizmin egemenliğiyle bu savaşı kazanır, Avrupa'dan Asya'ya dünyanın her bölgesindeki politikalara karışan ülkeler üstü bir konuma yerleşir. 80'lerden sonra liberal kapitalist anlayış Avrupa'ya egemen olur. II Dünya savaşından itibaren Amerika'nın müdahaleci dünya politikası Avrupa'da ve dünyanın birçok ülkesinde karşıt seslerin oluşmasına yol açar. Dünya üzerindeki yeni dengeler ekonomik ve kültürel alanlara taşınır, sanat ürünleri kültürel yayılım politikalarında en temel öge olur. Resim, müzik gibi güzel sanatlar alanında geniş birikime sahip olan Avrupa yeni çağın sanat ürünü sinema eserlerini Amerika'dan ihraç etmeye başlar. Teknolojik gelişmelerle beslenen, yüksek oranda ekonomiye bağlı; edebiyat, müzik, sahne sanatları, resim gibi diğer sanatlardan etkiler barındıran sinema Amerikan yaşam tarzını, tüketim ve eğlence alışkanlıklarını

³⁴ Kurtoğlu, 2014, a.g.e

³⁵ Kurtoğlu, 2014, a.g.e

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

tüm dünyaya taşır. Sinema Avrupa’da ve dünyanın birçok ülkesinde Amerikan emperyalizmine karşı savunulması ve korunması gereken bir araca dönüşür.³⁶

Sinema sanatının üretkenliğinin ve devamlılığının sağlanması için temelinde sinemasal ürünü yani filmi meta sayan, imâl eden ve pazarlayan bir endüstrinin gerekli olduğu kabul edilmektedir. Bu bağlamda gelişmiş ülkelerde bir sanat dalı olmasının yanı sıra ticari bir sektör ve başka büyük sektörler kadar büyük bir ekonomik alan olan sinema, özellikle Amerika’da yüksek kâr getiren bir is koluna dönüşmüştür. Öyle ki Hollywood yapımı filmlerin hem yapım bütçeleri hem de yapım sonrası kâr payları milyon dolarlarla ifade edilebilmektedir. Bu bağlamda 1915 ve 1916 yıllarında, sinema tarihinin ilk uzun metrajlı kurmaca filmleri olan ve David W. Griffith tarafından yönetilen Bir Ulusun Doğuşu (A Birth of a Nation, 1915) ve Hoşgörüsüzlük (Intolerance, 1916) filmleri, Wall Street’in ve bankaların sinemaya yatırım yapmalarını sağlamaları açısından Amerikan Sineması’nda endüstrileşmenin başlatıcıları olarak değerlendirilmiştir. Yapım maliyeti yüz on bin dolar olan Bir Ulusun Doğuşu filmi, elli milyon dolardan fazla gişe hâsılatı elde etmiştir.³⁷

Amerika’da sinemanın bir endüstriye dönüşmesinde rol oynayan öncüler, bilim adamları, tiyatrocular ya da sanat meraklılarından çok, sinemanın ticari imkânlarını etüt eden tüccarlar olmuştur.

Örneğin Ünlü Oyuncular Anonim Şirketi’nden (Famous Players Corporation) sonra Paramount’un başına geçen Adolph Zukor, ilk sermayesini eldiven ticaretinden sağlamış ve kazandığını sinemaya yatırmış bir tüccardır. Zukor, 1912’de Daniel Frohman ile Famous Players’ı kurmuş ve 1916’da Jesse J. Lasky ile ortak olmuştur. Zukor gibi sinema alanı dışından gelen eski altın arayıcısı, gazeteci ve müzikli oyunlar yapımcısı Lasky ise ilk yapım şirketini (Jesse Lasky Feature Play Company / Jesse Lasky Konulu Film Şirketi) Samuel Goldwyn ve kariyerine oyunculukla başlayıp daha sonra yönetmenlik yapan Cecil Blount de Mille ile birlikte kurmuştur.³⁸

Sinema filmi deyince de akla ilk gelen Hollywood filmleridir. Bugün Amerika, tüm dünyaya emperyal ideolojisini Hollywood filmleriyle ihraç etmektedir. Hollywood filmleri, Amerika halkının yaşam tarzının diğer uluslarınkinden üstünlüğünü, zenginliğini , değerlerinin yüceliğini, sözde özgürlükçülüğünü , askeri gücünün ihtişamını vurgulayıp, ön plan çıkarır. Bir sistemi dayattığından ideolojiktir. Bu

³⁶ ÇAĞDAŞ HOLLYWOOD SİNEMASINDA AVRUPA FİMLERİNİN YENİDEN ÇEVİRİMİ

³⁷ Monaco, James, Bir Film Nasıl Okunur?, Çev.: Ertan Yılmaz, _stanbul, Oglak Yayıncılık, 2001, s. 228

³⁸ Scognamillo, Giovanni, Dünya Sinema Sanayi, İstanbul, Tımas Yayınları, 1997, s. 23

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

anlamda Hollywood filmlerinin ırkçı, milliyetçi ve militarist bir yaklaşım sergilediği görülür. Öte yandan bu filmler ,insanların tüketime olan taleplerinin artmasında yeni tüketim alışkanlıkları ve davranış kalıpları geliştirdiğinden, büyük ekonomik bir sektör oluşturmaktadır.³⁹

Hollywood aslında haritada bir bölgedir ve fakat 1920'lere gelindiğinde Amerikan Sinema Endüstrisini simgelemeye başlayacaktır.⁴⁰

Sinema bir sanattır. Fakat bu sanatın varlığını sürdürebilmesi onu üreten ve pazarlayan bir endüstrinin varlığıyla bütünleşmiştir. Sinema endüstrisi kavramı da bu çerçevede değerlendirilirse Hollywood Amerikan film endüstrisiyle özdeşleşmiş çoğu zaman onun yerine de kullanılabilen bir isim haline dönüşmüştür denilebilir. Çünkü onun yarattığı sistem eninde sonunda Hollywood'la uzlaşmayı, onun yöntemlerini, kalıplarını, profesyonelliğini ve mesajlarını kullanarak üretim yapmayı zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla Amerikan sinemasını tümünden kapsayacak çıkarımlar için referans kaynağı gene "Hollywood" olmak zorundadır.⁴¹

Kâr maksimizasyonunu hedefleyen stüdyolardan oluşan Hollywood, diğer endüstriler gibi üç ayağa sahiptir. Üretim ayağı incelendiğinde, filmlerin 1910'lardan itibaren Los Angeles'ta Hollywood olarak bilinen bölgedeki stüdyolarda yapıldığı; dağıtım ayağı incelendiğinde, üretilen filmlerin dünya çapına pazarlanmasının endüstrinin temel dayanak noktası olduğu; gösterim ayağı incelendiğinde, 1960'larda başlayan televizyon çağına değin, filmlerin sinema salonlarında izlendiği görülecektir. Teknolojik açıdan, ses, renk, geniş ekran gibi gelişmeler yaşanmakla birlikte; Gomery'ye göre, Hollywood, sessiz dönem, stüdyo dönemi, televizyon dönemi ve —feature film blockbusterl olmak üzere 4 dönemde incelenebilir.⁴²

Bu filmler aracılığıyla Amerikan yaşam tarzı , tüketim kültürü , başka uluslara dayatılmakta, bu durum, başka uluslara dayatılmakta, bu durum başka ulusların kültürlerinin ve yaşam tarzlarının derinden etkilenmesine, kültürel çatışma ve kültürel çelişkilerinin artmasına, yerel kültürlerin yok olmasına ön ayak olmaktadır. Hollywood filmleri, insanların hayata bakış açılarının,gelenek ve göreneklerinin , davranış ve ilişki

³⁹ Sibel Özbudun;Gökçer Özgür;Temel Demirer, İmparatorun Soytarısı Egemen Medya, Ütopya Yayınevi

⁴⁰ Sklar, Robert Film: An International History of the Medium 2nd Edition, New York: Prentice Hall, 2002, s. 92

⁴¹ Güngör,Arif Can, Püritenizm ve Hollywood İlişkisi, Güngör A.C. / JSS 12(1) (2013):196-241

⁴² Gomery, Douglas, Hollywood as Industry, John Hill ve Pamela Church Gibson (Ed), The Oxford Guide to Film Studies içinde, (245-254), 1. Basım, New York: Oxford University Press, 1998, s. 245-246

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

biçimlerinin değişmesine baş rol oynadığı gibi, insanlar arasında tüketim çılgınlığını körükleyerek sistemin bir iç dinamiği olarak görevini getirir.⁴³

Hollywood filminin ismi kolay söylenebilmeli ,merak unsuru barındırmalı, pazarlama açısından çekici olmalı ve olabildiğince başka dillere çevrilirken zorluk çıkmamalı ve yanlış anlamlara meydan vermemeli. Zira film bütün dünyada vizyona sokulacaktır. Her ülke filmlerinde olur,ancak Hollywood filmlerinde seyircinin şuuraltına seslenen ustaca yerleştirilmiş yüzlerce, binlerce ayrıntı ve küçük mesajlar yer alır. Mesajlar hem göze,hem de kulağa olabileceği gibi sadece ikisinden birine de yönelik olabilir.⁴⁴

Hollywood film ve Tv dizilerininne menem operasyon ürünleri oldukları ortadadır. Filmler, video oyunları, reklamlar,müzik vasıtasıyla verilen ‘subliminary/subliminal messages’ler (bilinçaltı mesajları) bir şekilde zihni kontrol/beyni yıkama yöntemleridir. Zihni kontrol/ beyin yıkama yöntemleriyle toplumlar kendi kendinin polisi olma yolunda.⁴⁵

Yangın, uçak, deprem, çıldıran hayvanlar, fırtına, meteor (göktaşı) ve küresel iklim değişiklikleri. İnsanlığın veya çoğunlukla ABD toplumunun yaşadığı, yaşaması muhtemel büyük felaketler muhtelif aralıklarla Hollywood sineması tarafından filmleştiriliyor. Bu filmler kimi zaman gösterişli bir serüven ruhuyla süslenerek, kimi zaman da yürek parçalayan dramıyla önce Amerikan seyircisinin önüne, aynı anda veya sonra da başta Avrupa olmak üzere dünyanın her yerinde gösterime sokuluyor veya DVD olarak satılıyor.⁴⁶

İşte size felaket filmlerinden önemli bulduğumuz örnekler; Gojira (1954), Airport (1970), Earthquake(1974), Avalanche (1978), Superman; The Movie (1978), Arılar-The Swarm (1978), Volcano (1997), Kurtuluş Günü-Independence Day (1996), Titanic (1997), Kor-The Core (2002), Yarından Sonra-Day After Tomorrow (2004), Hortum-Twister (1996), Buz Devri 1, 2 ve 3- Ice Age (2002– 2006-2008), Uçuş 93-United 93 (2006), Dünya Ticaret Merkezi-World Trade Center (2006), Uygunsuz Gerçek-An Inconvenient Truth (Şubat 2007). 2012- Kıyamet (2009), “”Nuh“un kapitalist gemisi” veya “seçilmiş”lerin kurtuluş gemisi olarak da adlandırılan “2012” filmi Maya takviminin 21 Aralık 2012’de sonlanmasıyla dünyanın sonunun geleceğini öngören bir Marduk merkezli, adeta İsrail sûr borusunu

⁴³ : Sibel Özbudun;Gökçer Özgür;Temel Demirer, İmparatorun Soyтарыsı Egemen Medya, Ütopya Yayınevi

⁴⁴ Kurtoğlu, 2013, a.g.e.

⁴⁵ Kurtoğlu,Ramazan,2011,Küresel Ekonomik Kriz ve Yeni Dünya Düzeni,İstasyon Yayınevi

⁴⁶ Kurtoğlu,Ramazan,, ABD Siyaset Stratejisinde Evanjeliste-Kabaliste Felaket Filmleriyle Psikolojik Savaş Operasyonları Ve Türkiye

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

üfler ve olaylar gelişir minvalinde bir Evanjelist-Kabalist psikolojik operasyon filmi. Alman asıllı Roland Emmerich bu filmi ile özellikle Kabalistler ve İsraili pek çok haham tarafından ileri sürülen Maya kehanetinin peşine düşüyor. Bu, Kur'an-ı Kerim hükümlerine aykırı, temelsiz varsayımlar küresel finans seçkinlerinin kontrolü altındaki medya yoluyla sürekli gündemde tutuluyor. Özellikle Batı toplumları huzursuz ediliyor. Bir hususu da belirtmekte fayda var. "Sinema, insanı psikiyatriden daha iyi anlıyor. Senaristler insanları çoğu zaman psikiyatristlerden daha iyi çözümleyebiliyor." Sinema yazarı Alin Taşçıyan'ın ifadesiyle, "Hollywood'un ötekileri hiç bitmez."

Hollywood Felaket filmlerinde en fazla rastlanan 10 beylik klişeyi şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Yaklaşmakta olan felaketi haber veren bir uzman kişi hep vardır. Ancak ona hep köyün delisi muamelesi reva görülür.
2. Özellikle hortum ve volkan filmlerinde olmak üzere hep son anda kurtarılan bir köpek veya kedi vardır.
3. Patlamalar ve su baskınları bağıta her türlü felaket ağır çekimde meydana gelir.
4. Filmin bir yerinde öleceği kesin olan çiftler, her ne kadar kavga etseler de, felaketten önce veya sonra birbirlerine yakınlaşırlar veya gelecekle ilgili plânları konuşurlar. Seyirciler onlar öldüğünde çok üzülür.
5. Mors alfabesi özel veya gizli bir şifreyle yardım isteyen birileri varsa, o şifreyi de şak diye çözüveren birileri bulunur.
6. Kadın ve çocuklardan önce postunu kurtarma derdine düşen bencil erkekler mutlaka cezalarını bulurlar.
7. Genellikle birbirine âşık olanlar sağ olarak kurtulur. Kadınlar en kötü durumda dahi saçlarının ve kıyafetlerinin berbat olmasından şikâyet eder.
8. Kalabalık şehirlerin 48 saat içinde boşaltılması önerisi kriz merkezi tarafından uygun görülür ve başarıyla uygulanır.
9. Panik yüzünden birbirini ezen insanlar görülmez. Amerikalılar düzgün bir şekilde kaçar.

10. İnançlı Amerikalıların inanmayanlara oranla kurtulma şansları oldukça yüksektir. Felaket filmlerinin çehresini değiştiren beş an:

- a. Geri sayım: Şok edici bir darbe, dostluk beklerken düşmanlık görmek. Kitlelerin genelinin beklemediği sürpriz gelişme.
- b. Tepe taklak: Ani bir darbeyle patlama vs ile nefes kesici sahnelerin ardı ardına seyirciye sunulması.
- c. Şok eden efektler: Olağanüstü bir yaratık, püskürtme, ışımlar vs.
- d. İnsanların yaşadığı korkunçluklar: Kötülüklerin sebep olduğu tahribatlar, filmin esas kötüsü.⁴⁷

Amerikan medyasının yarıdan fazlası sekiz şirketin kontrolündedir. Yani kendisi zaten büyük ortaklıkların kontrolünde olan medyanın üst düzey yöneticileri de bu dünyanın bir parçasıdır. Aynı şekilde başta dini liderler olmak üzere diğer kanaat önderleriyle Hollywood yönetmenleri, şöhret oyuncularını, söz gelimi ABD'nin en zengin 500 kişisi arasında yer alan Oprah Winfrey gibi televizyon yıldızları, hep bu ağın içindedir.⁴⁸ Avrupa ve Latin Amerika'da ulusal yayın serbestleştirilmesi ile birlikte medya sahipliğinin özelleştirilmesi, birleşik bir Batı Avrupa pazarında, eski Sovyet bloğu ve uydu TV, Web ve VCR yayılması yoluyla Hollywood'un egemenliği sağlanmıştır. Bugün, ABD şirketleri dünyanın birçok yerinde gösterilen filmlerin yüzde 40 ile 90' ı kendi bünyelerindedir.⁴⁹

En temel istatistik verilerine göre ; dünya piyasalarında Hollywood hakimiyeti görünmekte ve Hollywood'ın dünya piyasalarında ki artan önemi gözlemlenmektedir. 1998 yılında Yurtdışı gişe rakamları , 6.821 milyar ABD \$, yerli rakam ise 6.877 milyar ABD\$ 'dır. 1998 yılında dünya çapında en popüler 39 film ise ABD'den gelmiştir.⁵⁰

Sinema politik mücadelelerin yürütülmesi açısından önem taşıyan bir kültürel temsil alanı olma özelliğindedir. Hollywood sinemasında olup bitenlerin çoğu ideolojiktir, fakat filmler sadece Hollywood ürünü anlatılar oldukları için özleri gereği ideolojik nitelikte görülmemektedir. Filmlerin politik anlamları daha çok kullanılan somut temsil

⁴⁷ Kurtoğlu, Ramazan., ABD Siyaset Stratejisinde Evanjelist-Kabalist Felaket Filmleriyle Psikolojik Savaş Operasyonları Ve Türkiye

⁴⁸ Kurtoğlu, Ramazan, 2011, Küresel Ekonomik Kriz ve Yeni Dünya Düzeni, İstasyon Yayınevi

⁴⁹ Toby Miller and Richard Maxwell, Film and Globalization, 2006 "Film and Globalization." (with Richard Maxwell). Communications Media, Globalization and Empire. Ed. Oliver Boyd-Barrett. Eastleigh: John Libbey Publishing. 33-52.

⁵⁰ STANLEY ROSEN , HOLLYWOOD, GLOBALIZATION AND FILM MARKETS IN ASIA: LESSONS FOR CHINA , DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE UNIVERSITY OF SOUTHERN CALIFORNIA LOS ANGELES, CALIFORNIA 90089-0044, USA

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

stratejilerinde ve izleyicilerde yarattıkları etkilerde aranmalıdır. Hollywood, 2. Dünya Savaşı ve Vietnam Savaşı'nın olduğu yıllarda Amerikan askerlerini daha güçlü, yenilmez güçler olarak gösterirken, Irak Savaşı yıllarında bu tutumunu güçlü bir şekilde sürdürememiştir. Amerikan kamuoyunu yakından takip eden Hollywood yapımcıları, teröre karşı global savaş kapsamındaki Irak ve Afganistan'a yapılan Amerikan müdahalesini eleştiren mesajlar vererek, "ülke savaştayken eleştiriden kaçınma geleneği"ni yıkacak ve Bush yönetimini iyice sıkıştıracak filmler yapmışlardır.⁵¹

Öte yandan Hollywood'un yarattığı kahramanların ferdi cesareti dillere destandır. Batı medeniyetinin temel değerleri olduğu ileri sürülen hürriyet, adalet, insan haklarına sahip çıkarlar. Gerekliğinde bu temel değerler uğruna bağlı oldukları CIA, FBI, NSA gibi kurumların yaklaşımları yerden yere vurulur. Aslında bu kurumlar da iyidir ama bazen yönetimi elinde tutanlar "hata" yapar. Hollywood filmlerinin bu yönü BEN MERKEZLİ LİDERLİK -hem bireysel, hem ABD liderliği bağlamında- anlayışını sürekli besler. Ben merkezci liderler kendi kararlarının herkesçe/her milletçe uygun bulunacağına katıksız inanır ve aldığı kararları SEÇKİNLİK fantezisi üzerinden kendi toplumuna ve milletlere yansıtır İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra soğuk savaş döneminden günümüze, Hollywood filmlerinde ABD dış siyasetinin geçirdiği dönüşümü görmek mümkündür.⁵²

Hollywood ABD'nin resmi politikasına uygun olarak, Amerika'dan (Batı'dan) farklı olanı marjinalleştirip ÖTEKİLEŞTİRME sürecine sokar.⁵³

Hollywood filmlerinde mutlaka Amerikan bayrağına ve kiliseye yer vardır. Hollywood'un kendi içini en iyi anlatan filmlerden birisi Eight Millimeter (Sekiz Milimetre)'dir. Nicolas Cage'in başrolünü oynadığı, Joel Schumacher'in yönettiği bu film Hollywoodun rüyasını değil, bataklığını gözler önüne serer.⁵⁴

Bugün, dünyada egemen olan Hollywood sinemasının ulaştığı seyirci kitlesi düşünüldüğünde, durumun önemi fark edilebilmektedir. Hollywood sineması,

⁵¹ Bahar ATMACA, Irak Savaşı'nın Hollywood Filmlerine Yansıması, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Kongresi: 59 - 76, Kongre Kitabı, 31 Mayıs 2012 Umuttepe / KOCAELİ

⁵² Kurtoğlu, Ramazan,, ABD Siyaset Stratejisinde Evanjelist-Kabalist Felaket Filmleriyle Psikolojik Savaş Operasyonları Ve Türkiye

⁵³ Kurtoğlu, Ramazan, ABD Siyaset Stratejisinde Evanjelist-Kabalist Felaket Filmleriyle Psikolojik Savaş Operasyonları ve Türkiye

⁵⁴ Kurtoğlu, Ramazan, (2013), Evanjelizm - Hollywood ve Kabala'nın 13.Havarisi Dünya İmparatorluğu ve Türkiye, Orion Kitabevi, İstanbul

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

oryantalist bakış açısı ile öteki olarak tanımladığı Doğu üzerinden Batı kimliğini inşa etmektedir. “İnsan kendini inşa ederken ötekini ideolojik ve kültürel vb. olarak muhakkak tanımlamaktadır”. Şöyle ki iyi/kötü, doğru/yanlış, güzel/ çirkin gibi düalizmler Doğu/Batı düalizmine de kaynaklık etmektedirler.⁵⁵

Hollywood sinemasının dünya pazarlarındaki üstün konumu, Avrupa devletlerini kendi ulusal sinemalarını korumak için birtakım önlemler almaya itmiştir. Gösterim kotaları, destek fonları bu korumanın ekonomik alandaki yansımaları olmuş; ancak aynı zamanda kamusal alanda ulusal bir bilinç gelişmiştir. Amerikan eğlence ürünlerinin aksine ulusal değerleri yansıtan, sanatsal kaygıları olan Avrupalı eserler farklı bir değer görmüştür. Avrupa filmlerinin Hollywood yeniden çevrimleri bu bağlamda ulusal kimliği tehdit eden somut örneklerdir. Hollywood, Avrupa’dan hazır filmleri alıp değiştirerek kendi kalıplarıyla paketledikten sonra yeniden Avrupa’ya satmaktadır. Yeniden çevrim sürecinde filmlerin Avrupalı kimliklerine ve sanatsal niteliklerine müdahale edilerek Amerikanlaştırılmakta, bu da ulusal-kültürel kimliğe yönelik bir tehdit olarak algılanmaktadır.⁵⁶

Merkez yeni teknoloji ve bununla üretim gücünü elde tuttuğu gibi, birçok hizmeti de elde tutuyor. Medyadan internete, iletişim kanalları, haberleri ve bilgiyi yayarken, dünyanın geri kalan kısmında da fikirlerin oluşumunu etkiliyor, kavramsal çerçeveyi kendi kurallarına uyduruyor. Bilgi kaynakları İngilizce dilinde olunca, toplumsal değer yargıları kaçınılmaz olarak ABD’nin değerler sisteminden ve yarattığı paradigmadan etkileniyor. Haberlerin, sinema ve TV filmleri gibi kültür ürünlerinin büyük bölümü de bundan kaynaklanınca, o toplumların değerler süzgecinden geçmemiş bilgiye ulaşmak çok zor gerçi bugün her yerde bu kısıtı aşmak için çaba var, bu çaba temel gerçeği değiştirmeye yetmiyor. Eskiden daha sınırlı kalan bu etkilenme, televizyonun, kişisel bilgisayarın(PC) ve internetin yayılmasıyla ailenin bile şekillendirilmesinde rol oynar oldu. Yaşama, kavuşma, davranma biçimleri, üstelik merkezde gerçekte olduğundan çok, örneğin TV fikirlerinde, pembe dizilerde gösterildiği kadarıyla etkili oluyor. Bunlarda, ekonomik koşullar elverişliyse, yeni tüketim kalıplarını ve uygun üretim biçimlerini getirmede çok etkili ABD’nin bu bağlamdaki etkinliği çevre kadar merkezin diğer üyelerinde de şekilleniyor.⁵⁷

⁵⁵ Zehra Yiğit, HOLLYWOOD SİNEMASI’NIN YENİ ORYANTALİST SÖYLEMİ VE 300 SPARTALI, (236-249)

⁵⁶ ÇAĞDAŞ HOLLYWOOD SİNEMASINDA AVRUPA FİMLERİNİN YENİDEN ÇEVİRİMİ

⁵⁷ :Güneş, Hasan , VAHŞİ KAPİTALİZMİN YENİ ADI: KÜRESELLEŞME, Eğitim Dergisi. Yıl 10. Sayı 37. Ocak 2013

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

Amerikan film endüstrisi dünya üzerindeki egemenliğini sadece teknolojik üstünlüğü sayesinde sürdürmemektedir. Egemenliğin kurulup sürdürülmesinde en önde gelen faktör teknolojik ürünle birlikte gelen ideolojilerdir. Bu ideolojilerin en etekeni de profesyonel ideolojidir. Media profesyonizmi teknolojik araç ve ürün transferine paralel olarak ithal edilmiş bir ideolojidir. Kültürel bağımlılığın bir parçasıdır. Amerikan programlarının ucuza satılmasının nedeni ucuza malolmasından çok, uluslararası global politikanın Pazar politikasındaki yansımastandır. Bu politika uzun dönemli siyasal ve ekonomik hesaplarla

kısa dönemli kapkaççı ve vurguncu politika arasında denge kurmaya çalışır. Amerika'nın ikinci büyük film pazarı Avrupadır. Avrupada Almanya, Fransa, İtalya, İspanya, İngiltere, ve İsveç Amerikan filmlerinin Avrupadaki gelirlerinin % 80'ini sağlarlar. Eylül 1993'de Avrupa'da en çok para kazanan 10 filmden ilk sekizi Hollywood yapısıydı: Jurassic Park, Sliver, Fugitive, Hot Shots, Made in Amerika, In the Line of Fire, Last Action Hero, Dennis the Menace, La Soif de L'or (Gaumont/BVI) ve Mucho ado about Nothing (Bağımsız)

Avrupa film endüstrisi, hemen her Avrupa ülkesinde, dayanıklı ve zengin bir geçmişe sahiptir. Fakat Avrupa ülkelerinin Hollywood'un artan gücü karşısında kendi ülkelerinde ve aralarında bile pazar payları azalmaktadır. İspanya, örneğin, 1990'ın ilk yarısında. TVE (kamu) ve Telemadrid (özel) ve Berlusconi'nin kanalı Tele-5, ve Antenna-3 total 537 Amerikan filmi yayınladılar. Bu yayınlanan filmlerin % 45'ini buluyordu. Almanya'daki son üç yıldaki durum

buna bir örnektir. Eylül 1993'de, Almanya'da gösterilen filmlerin en çok para kazanan 10 tanesinden sadece bir tanesi (7'inci sırada) Alman filmiydi. Değerleri tümüyle Hollywood yapımıydı.⁵⁸

1.6. Film Endüstrisine Yeni Eğilimler

Türkiye'de son dönemde gösterime giren sinema filmleri arasında yerli yapımların pazar payının yaklaşık % 50 civarında olduğunu işaret etmektedir. Yabancı filmler, özellikle de ABD kaynaklı yapımlarla rekabet bağlamında büyük önem arz eden bu konuda, Türkiye, Avrupa ülkeleri arasında birinci sırada yer almakta, dünya sıralamasında ise, ABD, Hindistan, Çin gibi yerli film endüstrileri çok özel konumda olan ülkelerin ardından 6. konumda bulunmaktadır. 2010 yılında Türkiye sinema pazarında en çok gişe yapan 5 filmin tümü yerli yapımlardır; ilk 10 film içinde ise

⁵⁸ İrfan Erdoğan, DÜNYA FİLM PAZARI: EGEMEN YAPI, İLİŞKİ, FİYAT POLİTİKASI VE PROFESYONEL İDEOLOJİ

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

yalnızca 2 yabancı yapım vardır; “Inception” (Başlangıç) gibi dünya çapında bir ABD süper yapımı bile bu listede ancak 7ci sırada yer bulmuştur.

Amerikan kültürünün günümüzdeki temel temsilcisi Hollywood sadece Avrupa’dan değil, tüm dünyadan aldığı kültür ürünlerini kendi kodlarıyla yeniden yapılandırıp izleyicisine sunmaktadır. Uzak Doğu efsanelerinden Hint masallarına birçok öykü, uyarlamaların kaynağını oluşturmaktadır. Sinemanın gelişme dönemindeki uyarlama örneklerine baktığımızda, bunların çoğunun Avrupa kökenli olduğunu görürüz. Sinemasal anlatının temelini oluşturan romanın Avrupa’da gelişmiş olması ve birçok örneğiyle Batı yazın sanatına hakim olması, Amerikan kültürünün de aslında Avrupa kültürünün bir devamı olarak nitelenebilmesi, bu kıtadan yapılan uyarlamaları açıklamaktadır.

Uzun yıllar egemenliğini yer yer iyice ağırlaşan koşullarda sürdüren ABD sinemasının konumu karşısında, özellikle Avrupa Birliği kapsamında geliştirilen politakacılar, Fransa’nın ‘kültürel istisna" programları , hem kurumsal hem hukuksal, hem de ekonomik anlamda yeni düzenlemeleri ortaya çıkarmış, ulusal düzlemde sinema sektöründe kriz yaşayan ülkeler için de örnek oluşturmuşlardır. Ayrıca gelişmiş Batı ülkelerinin dışında, dünyanın farklı bölgelerinde, ulusal ya da bölgesel olarak önemli boyutlara ulaşan film endüstrilerinin ya da salt endüstriyel değil sanatsal boyutunu da katacak olursak sinema"ların ortaya çıkması ve uluslararası sinema çevrelerinde önemli konumlara ulaşması da incelenmesi gereken olgulardır.

Günümüzün küresel koşullarında, ülke ve/ya bölge film endüstrilerinin, yeni teknolojik gelişmelerle de bağlantılı olarak hem kriz ve "risk" yönetimini gündemlerine almaları , hem de bu yeni konjonktürde, innovasyon, farklılaşma, hatta dünya piyasaları açısından "niş" pazarlama yöntemleri de dahil olmak üzere dinamik pro-aktifmodeller geliştirmeleri zorunlu bir hal almıştır.

Nitekim son dönemlerde uluslararası düzlemde sinema ekonomisi veya film endüstrileri alanında yapılan çalışmalar artık klasik Hollywood/diğer sinemalar çatışması, hatta rekabetinin ötesine geçmenin önemini vurgulamaktadırlar. Alejandro Pardo'nun bu konuyu mercek altına alan çalışmasının adının da (The Europe-Hollywood Coopctition: Cooperation and Compctition in the Global Film Tndustry) işaret ettiği üzere artık salt rekabet yerine, rekabeti de dikkate alan işbirliği" olasılıkları , hatta modelleri üzerine düşünme süreçleri başlamıştı.⁵⁹

⁵⁹ Hülya UĞUR TANRIÖVER, Türkiye’de Film Endüstrisinin Konumu ve Hedefleri, İTO Yayınları, 2011

Yeni dönemde Hollywood tüm dünya sinemalarına yatırımlar yapmakta, Avrupalı yapım şirketleri Hollywood'daki yeniden çevrimleri finanse etmektedir.⁶⁰

Sinema endüstrisi, küresel-ekonomik gelişmeler ve dijital teknolojilerin yarattığı tehdit karşısında, kârını maksimize edecek stratejiler üretmeye de devam etmektedir.⁶¹

SONUÇ

Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile toplumsal ilişkiler daha da gelişmiş bu gelişmeyle birlikte küreselleşmenin adımları hızla atılmıştır. Küreselleşmenin yaygınlaşması ile, ulus-devlet, kimlik, etniklik, yerellik, gibi kavramlar yeniden tanımlanmaya başlanmıştır. Küreselleşme süreci gücünün daha da çok güçlenip büyüdüğü, fakirin ise daha çok fakirleştiği ezildiği bir süreçtir.

Küreselleşme sürecinin doğrudan etkileri arasında olan dünya film sektörü bu çalışmada incelenmiştir. Film endüstrisinin gelişimi ve küreselleşme ile bağdaştırılmasıyla birlikte küreselleşmenin doğrudan etkileri film sektöründe görülmüştür. Geçmişten günümüze kadar geçen süreçte film endüstrisinde bir dönüşüm başladığı gözlemlenmektedir.

Küreselleşmenin temel hedefinin tek bir dünya yaratmak olduğunu bilmekteyiz. Tek dünya yaratmanın bir ögesi de tek tip insan modeli yaratmaktır. Hollywood film endüstrisi de burada devreye girmektedir. Hollywood filmleri insanları aynı tip giyinir, aynı şarkıları söyler, aynı tepkileri verir hale getirerek tek tip insan modeli yaratmayı başarmaktadır. Bu açıdan film endüstrisi günümüzde bir dönüşüm yaşayarak başka bir boyut kazanmıştır. Tüm basın yayım organları Batı ya endekslidir. İzlediklerimiz sayesinde hep Batıyı bilip, örnek almamızın nedeni budur. Burada da film endüstrisinin bizlere sunmuş olduğu mesajlar devreye girmektedir. Hollywood filmleriyle; bol bol Hristiyanlık işlenip önümüze koyulmakta, Amerikan aile yapısı örnek gösterilmekte, hayaletli korku unsurları içeren, kanlı gerilimlerle dolu içerisinde bolca bilinçaltı mesaj içeren birçok film tek tip insan yaratma umuduyla bizlere sunulmaktadır. İnsanların birçoğu bilinçaltı mesajlar ile çok erken yaşlarda tanışmaktadır. Çocuk yaşlarda çizgi

⁶⁰ ÇAĞDAŞ HOLLYWOOD SİNEMASINDA AVRUPA FİMLERİNİN YENİDEN ÇEVİRİMİ

⁶¹ Emrah Özen, Sevilay Çelenk, Sinema Endüstrisinin Ekonomik Yöndeşme Eğilimleri: Hollywood Örneği, iletişim : araştırmaları

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

filmlerle sunulan bilinçaltı mesajlar, yaş ilerledikçe bu kez bilgisayar oyunları ile mesajlar devam eder sonrasında ise sinema filmleri gelir. Küresel medya her yaşa hitap eder , her yaşa uygun verilecek bir mesajı vardır. İnsanlar her koşulda bilinçaltı mesajlara maruz kalır.

Global güçler hedeflerine varmak için medyayı kullanmaktadır. O nedenle bizim yapmamız gerekenlerin başında izlediğimiz her şeyi sorgulamamı gerekmektedir. Gözlerimizin önüne çekilen bu perdeyi yırtıp, televizyon ve gazetelerde yayınlanan tüm haberleri, filmleri, kısacası medyanın bize sunmuş olduğu her ürünü bir süzgeçten geçirmek sorgulamanın bir parçasıdır..Artık günümüzde global medya şirketleri dünya pazarını ele geçirmiş durumdadır.

Medya amaca ulaşmak için kullanılabilecek en iyi araçtır . İstenilen bilgileri istenilen ölçüde vererek kontrolü rahatlıkla sağlayabilir böylece hedefine ulaşabilir. Tüm bunlarla birlikte ülkemizin ve Dünya'mızın bir yok oluşa sürüklendiği açıkça ortadadır. Unutmayalım ki global güçler kendilerine düşman yaratarak beslenirler. Global güçlerin yaratmış olduğu sanal düşmanda aslında kendi besledikleri ve zamanı geldiğinde kaldırıp atacakları biranda yok edebilecekleri araçtan farklı bir şey değildir. Bu güçlerin sahip oldukları en önemli kaynak ise film endüstrisidir.

Dünya film endüstrisi denildiğinde akla ilk gelen Hollywood olmuştur. Sinema tarihi incelendiğinde küresel anlamda en güçlü ülkeler arasında Hollywood yani Amerikan sinemasının baş sırada yer aldığı görülmektedir. Hollywood 'un artık sadece film üretiminin gerçekleştiği bir yer değil , çok farklı nitelikte ürünün de dolaşıma sokulduğu gittikçe büyüyen bir endüstri konumunda olduğu bilinmektedir.

Bu çalışmada incelediğimiz gibi küreselleşme süreciyle birlikte hızla ilerleyen film endüstrisinde yeni eğilimler ortaya çıkmıştır. Hollywood'ın genişleyen kitlesinin dünya film endüstrisini doğrudan etkilediği gözlemlenmektedir.

KAYNAKÇA

Bahar ATMACA, Irak Savaşı'nın Hollywood Filmlerine Yansıması , Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Kongresi: 59 - 76, Kongre Kitabı ,31 Mayıs 2012 Umuttepe / KOCAELİ

Çağdaş Hollywood Sinemasında Avrupa Filmlerinin Yeniden Çevirimi

**KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE
HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER**

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

Durmuş Aydın , Küreselleşme ve Yoksulluk, İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi

Emrah Özen, Sevilay Çelenk , Sinema Endüstrisinin Ekonomik Yöndeşme Eğilimleri:
Hollywood Örneği, iletişim : araştırmaları

Friedman,Thomas L. Lexus ve Zeytin Ağacı :Küreselleşmenin Geleceği Çev: Elif Özsayar
,Boyner Holding Yayınları ,İstanbul ,2000

Fırat BAYAR, Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye ,Uluslararası

Ekonomik Sorunlar

Geçgil Bayram Ali, Medya Piyasalarında Hukuku Düzenlemeler ve Rekabet Hukuku
Uygulamaları,Ankara 2005

Gomery, Douglas, Hollywood as Industry, John Hill ve Pamela Church Gibson (Ed), The
Oxford Guide to Film Studies içinde, (245-254), 1. Basım, New York: Oxford University Press,
1998, s. 245-246

Gülten Kazgan, Dünden Bugüne Küreselleşmenin Ekonomik Temelleri,Türkiye Ekonomi
Kurumu , Temmuz 2012

Güliz Uluç, Küreselleşen Medya:İktidar ve Mücadele Alanı, Anahtar Kitaplar Yayınevi, Nisan
2003

Güngör,Arif Can, Püritenizm ve Hollywood İlişkisi, Güngör A.C. / JSS 12(1) (2013):196-241

GÜNÜMÜZ TÜRK SİNEMASI, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi,
İstanbul, Türkiye

Hasan Güneş, VAHŞİ KAPİTALİZMİN YENİ ADI: KÜRESELLEŞME, Eğitim Dergisi. Yıl
10. Sayı 37. Ocak 2013

Hasan Alp ÖZEL, İktisadi Perspektiften Küreselleşme Kavramı ve Gelişimi,Sosyal Bilimler
Dergisi 2011, (2), 91-98

H. Ömer KÖSE, Küreselleşme Sürecinde Devletin Yapısal ve İşlevsel Dönüşümü, Sayıştay
Dergisi, Sayı :49

Hülya UĞUR TANRIÖVER, Türkiye'de Film Endüstrisinin Konumu ve Hedefleri, İTO
Yayınları, 2011

İrfan Erdoğan, DÜNYA FİLM PAZARI: EGEMEN YAPI, İLİŞKİ, FİYAT POLİTİKASI VE
PROFESYONEL İDEOLOJİ

James Petras, Henry Veltmeyer, Maskesi Düşürülen Küreselleşme 21. Yüzyılda Emperyalizm,
Mephisto Kitaplığı, Çeviren : Özkan Akpınar, Ocak 2006

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

Jeremy Fox, Chomsky ve Küreselleşme (Chomsky and Globalisation), Everest Yayınları, 1. Basım: 2002, 94 Sayfa

Kara, Mustafa, (1995), Kitle İletişim Araçlarının Toplumsal Gücü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Köse, H., Ömer, (2006), Küreselleşme Sürecinde Devletin Yapısal ve İşlevsel Dönüşümü, Sayıştay Dergisi, Sayı:49 ss. 3-46

Kurtoğlu, Ramazan, (2014), Küresel Hegemonya Savaşları İklim, Su ve Gıda, Karma Yayınları, İstanbul

Kurtoğlu, Ramazan, (2013), Evanjelizm - Hollywood ve Kabala'nın 13.Havarisi Dünya İmparatorluğu ve Türkiye, Orion Kitabevi, İstanbul

Kurtoğlu,Ramazan, (2011),Küresel Ekonomik Kriz ve Yeni Dünya Düzeni,İstasyon Yayınları

Kurtoğlu,Ramazan,, ABD Siyaset Stratejisinde Evanjelist-Kabalist Felaket Filmleriyle Psikolojik Savaş Operasyonları Ve Türkiye

Mustafa Talas* ,Yaşar Kaya' TÜBAR-XXII-/2007-Güz/Küreselleşmenin Kültürel Sonuçları

Muhittin Ataman, Cengizhan Yıldırım , Madalyonun İki Yüzü: Alttan ve Üstten Küreselleşme, Bilgi (11), 2005 / 2 : 1-22

Mehmet Ali GÖNGEN, Küreselleşmenin Ekonomik Boyutu Küreselleşmeyi Yöneten Üç Ana Kurum: IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi SDU Faculty of Arts and Sciences Sosyal Bilimler Dergisi Journal of Social Sciences *Ağustos 2013, Sayı:29, ss.117-134*

Mehmet Ali GÖNGEN, Küreselleşmenin Ekonomik Boyutu Küreselleşmeyi Yöneten Üç Ana Kurum: IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi SDU Faculty of Arts and Sciences Sosyal Bilimler Dergisi Journal of Social Sciences *Ağustos 2013, Sayı:29, ss.117-134*

MEGEP (MESLEKİEĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)
RADYO TELEVİZYON ALANI, ANKARA 2007

M. Hakan YALÇINKAYA, Coşkun ÇILBANT ,Neslihan YALÇINKAYA Küreselleşme İle Yeniden Şekillenen Ulus –Devlet Anlayışı , Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi , *Yıl:4 Sayı:8, Kış 2012 ISSN 1307-9832*

Michael D. Intriligator, Globalization of the World Economy : Potential Benefits and Costs and A Net Assetment , MILKEN INSTITUTE, JANUARY 2003

KÜRESELLEŞMENİN DÜNYA FİLM ENDÜSTRİSİNE ETKİSİ VE

HOLLYWOOD FİLM ENDÜSTRİSİNDEKİ YENİ EĞİLİMLER

Nalan GÖKDEMİR, Ramazan KURTOĞLU

Mustafa AYKAÇ, Doç. Dr. Zeki PARLAK, Doç. Dr. Süleyman ÖZDEMİR, Küreselleşme Sürecinde Rekabet Gücünün Arttırılması ve Türkiye’de Kobi’ler , İSTANBUL TİCARET ODASI YAYINLARI, İstanbul 2009

Muhittin Ataman, Cengizhan Yıldırım , Madalyonun İki Yüzü: Altın ve Üstten Küreselleşme, Bilgi (11), 2005 / 2 : 1-22

Monaco, James, Bir Film Nasıl Okunur?, Çev.: Ertan Yılmaz, _stanbul, Oglak Yayıncılık, 2001, s. 228

Okan ORMANLI, KÜRESELLEŞME VE YERELLİK BAĞLAMINDA

Scognamillo, Giovanni, Dünya Sinema Sanayi, İstanbul, Tımas Yayınları, 1997, s. 23

Stanley McMillen, Ph.D., Associate Director , The Economic Impact of the Arts, Film, History and Tourism Industries in Connecticut, CONNECTICUT C MIC ANALYSIS, December 2006

STANLEY ROSEN , HOLLYWOOD, GLOBALIZATION AND FILM MARKETS IN ASIA: LESSONS FOR CHINA? , DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE UNIVERSITY OF SOUTHERN CALIFORNIA LOS ANGELES, CALIFORNIA 90089-0044, USA

Sklar, Robert Film: An International History of the Medium 2nd Edition, New York: Prentice Hall, 2002, s. 92

Sibel Özbudun; Gökçer Özgür; Temel Demirer, İmparatorun Soyтарыsı Egemen Medya, Ütopya Yayınevi

Toby Miller and Richard Maxwell, Film and Globalization, 2006 “Film and Globalization.” (with Richard Maxwell). Communications Media, Globalization and Empire. Ed. Oliver Boyd-Barrett. Eastleigh: John Libbey Publishing. 33-52

Zehra Yiğit, HOLLYWOOD SİNEMASI’NIN YENİ ORYANTALİST SÖYLEMİ VE 300 SPARTALI , (236-249)

Zeynep Çetin Erus, Film Endüstrisi Ve Dağıtım : 1990 Sonrası Türk Sinemasında Dağıtım Sektörü, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi Ocak(2007)

